

KAIP SAUGIAI ELGTIS SU PIROTECHNIKOS PRIEMONĖMIS

Saugaus elgesio patarimai

- pirotechnika nėra žaislai – tai didelio pavojaus gaminiai, todėl negalima leisti su jais žaisti vaikams;
- leidžiant fejerverkus reikėtų būti ypač atsargiems;
- labai svarbu naudoti pirotechnikos priemones tik griežtai laikantis gamintojo instrukcijų, todėl prieš naudojant fejerverkus, būtina išsiaiškinti, kaip tai daryti saugiai;
- fejerverkai gali sužaloti žmones ar uždegti pastatus, todėl juos naudoti reikėtų toliau nuo pastatų, medžių, automobilių ir tų vietų, kur susirenka žmonių;
- svarbu atokiau atsitraukti nuo tų žmonių, kurie leidžia fejerverkus;
- leidžiant fejerverkus, negalima nukreipti juos į žmones;
- nesuveikusių pirotechnikos priemonių negalima uždegti pakartotinai, prie jų nereikėtų artintis dar kurį laiką;
- pirotechnikos priemonėmis pavojinga sprogdinti kitus daiktus, pavyzdžiui butelius ir pan.;
- savadarbė pirotechnika yra labai pavojinga, nes nėra išbandyta ir negalima prognozuoti jos veikimo, kuria kryptimi ir koku atstumu lėks skeveldros;
- nebandykite pasigaminti fejerverkų patys.

Sužalojimai

Visi sužalojimai, kurie padaromi dėl neatsargaus pirotechnikos priemonių naudojimo, yra labai pavojingi ir sunkiai gydomi.

Asmenims, leidžiantiems fejerverkus, patartina dėvėti apsauginius akinius, nes pagal JAV atliktus tyrimus, apie 40 proc. sužalojimų patiriama galvos srityje – tai akys, veidas, ausys, dar apie 40 proc. sudaro rankų ir pirštų sužalojimai. Dažniausi yra nudegimai.

Fejerverkais susižaloja 74 proc. vyrų, 26 proc. moterų. Vyrų paprastai susižeidžia patys, leisdami fejerverkus, o moterys juos stebėdamos.

Reikalavimai pirotechnikos priemonėms:

- ant pirotechnikos priemonės turi būti etiketė, kurioje lietuvių kalba matomai, aiškiai ir nenutrinamai įrašytas gamintojo pavadinimas ir adresas, tipas, pirotechnikos priemonės, partijos ar serijos numeris, kategorija, pirotechninio mišinio bendra masė, amžius, nuo kurio galima įsigyti atitinkamą pirotechnikos priemonę, gaminio naudojimo instrukcija, mažiausias saugus atstumas iki pirotechnikos priemonės ją naudojant (jeigu priemonė skirta naudoti tik lauke ar gaminio konstrukciniai ypatumai nustato tokią būtinybę);
- papildomai pirotechnikos priemonių naudojimas (jeigu reikia) gali būti pavaizduotas grafiškai;
- draudžiama naudoti pirotechnikos priemones arčiau kaip 30 metrų nuo mokyklų, vaikų darželių, gydymo ir reabilitacijos įstaigų. Į gimnazijos patalpas neštis pirotechnikos priemones griežtai draudžiama;
- draudžiama naudoti pirotechnikos priemones nuo 22.00 val. iki 8.00 val. (išskyrus švenčių dienas, taip pat per masinių pramogų renginius, kuriuos rengti nustatyta tvarka yra išduotas leidimas);
- draudžiama parduoti ir naudoti pirotechnikos priemones asmenims iki 14 metų, o tam tikrų kategorijų fejerverkus draudžiama parduoti asmenims, neturintiems 18 metų;
- draudžiama naudoti ir parduoti pirotechnikos priemones asmenims, apsvaigusiems nuo alkoholio, narkotikų, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų;

- prekybos centruose, išskyrus specializuotas parduotuves, maksimalus leistinas pirotechninio mišinio kiekis – 10 kg, bet ne daugiau nei 50 kg fejerverkų. Laikinosiose prekybos vietose šie skaičiai dar mažesni – 6 kg ir 30 kg.

Pagrindiniai pirotechnikos priemonių saugaus naudojimosi reikalavimai:

- **Daugiašūvės baterijos** statomos ant kieto, lygaus paviršiaus. Uždegus dagtį, būtina atsitraukti saugiu atstumu (ne arčiau kaip 25 m).
- **Raketos** kotas įstatomas į gerai įtvirtintą vertikalų stovą, esantį ant lygaus, kieto pagrindo, ir uždegama dagtis. Būtina atsitraukti saugiu 25 m atstumu.
- **Vulkanai / fontanai** statomi ant lygaus, kieto, nedegaus pagrindo. Uždegus dagtį, būtina atsitraukti saugiu atstumu.
- **Romėniškos žvakės** pritvirtinamos prie vertikalaus kuolo, įtvirtinto žemėje, ir uždegama dagtis. Būtina atsitraukti saugiu atstumu.
- **Suktukai** paguldomi ar pastatomi nurodyta kryptimi ant kieto pagrindo ir uždegama dagtis. Būtina atsitraukti saugiu atstumu.

Jei pirotechnikos gaminys neiššovė:

- neikite prie jo mažiausiai penkias minutes arba tiek, kiek nurodyta instrukcijoje;
- nebandykite jo ardyti ar uždegti iš naujo;
- neužsidegusį ar neiššovusį gaminį reikia panardinti į vandenį, įdėti į maišelį ir išmesti į šiukšlių konteinerį.

KAIP SAUGIAI ELGTIS ANT LEDO

Ledas laikomas tvirtu, jeigu jo storis yra daugiau kaip 7 cm. Toks ledas jau išlaiko žmogų. Tačiau kad jis išlaikytų grupę žmonių, jo storis turi būti ne mažesnis kaip 12 cm. Tvirtas ledas visada turi mėlyną arba žalią atspalvį, o matinės baltos spalvos arba geltono atspalvio ledas yra netvirtas. Trapus, plonas ledas būna tose vietose, kur jame iššala medžių šakos, lentos ir kiti daiktai, o taip pat arti krūmų, medžių, nendrių. Netvirtas ledas susidaro ir tose vietose, kur įteka upeliukai, vanduo iš gamyklų, yra šaltiniai.

Prieš eidami ant ledo, apsidairykite, ar arti nėra praminto takelio, paliktų pėdų. Jeigu yra, eikite jomis, nes tai jau išbandytas kelias. Einant ledu reikia turėti tvirtą lazdą ir ja tikrinti ledo stiprumą. Jeigu į ledą sudavus lazda, ant jo pasirodo vanduo, reikia nedelsiant grįžti į krantą. Eiti reikia čiuožiant, neatitraukiant kojų nuo ledo. Jeigu esate su slidėmis, tai atsisekite slidžių tvirtinimus, kad esant reikalui jas greitai galima būtų nusimesti nuo kojų. Slidžių lazdas laikykite rankose, plaštakų neprakiškite pro kilpas. Galėsite lazdas greitai numesti. Jeigu ledu eina grupė žmonių, reikia laikytis distancijos. Atstumas tarp žmonių turi būti ne mažesnis kaip 5 metrai. Einant ledu reikia aplenkėti vietas, kurios užneštos sniegu arba pripustytos pusnių, nes po sniegu ledas visada yra plonesnis. Ypač atsargiems reikia būti prie kranto, nes čia ledas silpnesnis ir jame gali būti įtrūkimų. Ledas labai pavojingas ir atodrekių metu. Ant ledo ypač mėgsta žaisti vaikai, nepalikite jų be priežiūros.

Jei vis tik įlūžote, nepasiduokite panikai ir nepraraskite savitvardos. Ropškites ant ledo į tą pusę iš kur atėjote, o ne plaukite pirmyn. Nesikapanokite vandenyje ir visu kūno svoriu neužgulkite ledo krašto. Ant ledo užšliaužti reikia plačiai ištiesus rankas, kad padidėtų atramos plotas. Pasistenkite kaip galima daugiau krūtine užgulti ledą, paskui atsargiai ant jo iškelti vieną koją, po to kitą. Užšliaužus ant ledo, negalima tuojau pat stotis. Reikia nusiridenti nuo eketės kuo toliau į tą pusę iš kur atėjote, nes

ten ledas tvirtesnis. Tik išlipus ant kranto reikia bėgti, kad sušiltumėte ir kuo greičiau pasiekti šiltą vietą.

Jeigu pamatėte skęstantį žmogų, tuoj pat šaukite jam, kad skubate į pagalbą. Gelbėjant reikia veikti greitai ir ryžtingai, nes žiemą vandenyje žmogus greitai sušąla, o permirkę rūbai neleidžia jam ilgai išsilaikyti vandens paviršiuje. Artintis prie eketės reikia labai atsargiai, geriausia šliaužte, plačiai ištiesus rankas. Jei yra galimybė po savimi patieskite slides ar lentą ir šliaužkite ant jos. Prišliaužti prie pat eketės krašto negalima, nes ledas įlūš, jeigu jūs mėginsite skęstančiajam paduoti ranką ir jį ištraukti. Ledas išlaiko žmogų tik už 3 – 4 m nuo eketės krašto, todėl skęstančiajam reikia ištiesti slidę, slidžių lazda, lentą ar numesti virvę. Gelbėjimui galima panaudoti ir tvirtai surištus šalikus. Jeigu nelaimės vietoje yra keli gelbėtojai, jie gali paimti vienas kitą už kojų ir atsigulę ant ledo sudaryti grandinę iki eketės.

Ištraukus žmogų ant ledo, reikia su juo kuo toliau šliaužti nuo pavojingos vietos ir kaip galima greičiau skendusįjį pristatyti į šiltą vietą. Čia nukentėjusį ištrinti, pagirdyti karšta arbata, perrengti sausais rūbais, suteikti pirmąją medicinos pagalbą.

KAIP ELGTIS PER ŠALČIUS

Hidrometeorologams pranešus apie didelius šalčius, kilsiančią pūgą, geriau pasilikti namie ir pasirūpinti maisto, vandens ir kuro atsargomis. Iš namų išvažiuoti ar išeiti rekomenduojama tik būtiniausiu atveju, nes per pūgą sumažėja matomumas, sutrinka tiek miesto, tiek tarpmiestinio transporto eismas. Kelininkai ne visada spėja laiku nuvalyti kelius. Užsnigti keliai, blogas matomumas neleidžia orientuotis vietovėje, ir tai gali kelti pavojų gyvybei.

- Jeigu per pūgą važiuojant automobiliu užklimpote, patartina neišjungti variklio arba periodiškai jį šildyti. Tikrai labai svarbu į saloną neprileisti išmetamųjų dujų. Todėl nepamirškite stebėti, kad išmetamojo vamzdžio neužverstų sniegas;
- Kaimo gyventojams, sužinojus apie galimą pūgą, reikia paruošti gyvuliams pašaro ir vandens atsargų;
- Nesinaudokite savadarbiais elektros šildymo prietaisais, nejunkite kelių į vieną elektros lizdą bei nepalikite jų įjungtų į tinklą be priežiūros;
- Esant dideliems šalčiams kyla pavojus nušalti drabužiais neprisidengtas kūno vietas: ausis, nosį, skruostus. Nuo šalčio dažnai nukenčia ir kojų ar rankų pirštai, pėdos;
- Esant lengvam nušalimui, pirmiausia žmogų reikia sušildyti (aplinkos temperatūra turi būti ne žemesnė nei 26-27 laipsniai), užkloti antklodėmis ar šiltais drabužiais. Jeigu žmogus turi sąmonę, reikia jam duoti šilto (bet ne karšto) gėrimo. Nuo pažeistų vietų būtina nuvilkti drabužius, o nušalusias vietas galima apvynioti švaria marle, vata arba vilnoniu audiniu.

Taip pat nerekomenduojama kaitinti nušalusią vietą karšta pūsle ar laikyti prie ugnies, trinti sniegu ar šiurkščiu audiniu.

Kai nušalimas yra sunkus, nukentėjusįjį pirmiausia reikia perkelti į šiltą patalpą. Jei žmogus be sąmonės, bet kvėpuoja, būtina jį paguldyti ant šono, o jei kvėpavimas nutrūkęs – tuojau pat atlikti dirbtinį kvėpavimą. Smarkiai nušalusį žmogų reikia šiltai susukti į storą audeklą ir kuo skubiau vežti pas gydytoją.